

CANDOIA CARINATA CARINATA (SCHNEIDER) IN GEVANGENSCHAP .

Door: J.J. van der Pols, Gildstraat 190, 3572 EW Utrecht.

Inhoud: Algemeen - Aanschaf/Terrarium - Zwangerschap/Jongen - Literatuur.

ALGEMEEN

Candoia carinata carinata van Nieuw Guinea is een dwergvorm van de soort *Candoia carinata* (McDowell, 1979). Volwassen exemplaren bereiken een lengte van ongeveer 60 cm en een gewicht tot 80 gram. Hiermee is dit type veruit de kleinste vertegenwoordiger van de soorten binnen het genus *Candoia*. *Candoia carinata carinata* van Nieuw Guinea wordt slechts zelden geïmporteerd. Dit is overigens niet zo verwonderlijk als men het uiterlijk en de levenswijze van deze eigenaardige boa beschouwd. In de natuur houden ze zich op in de kruinen van vooral sagopalmen alwaar ze door hun geringe formaat en uiterlijk, dat sterk doet denken aan een twijgje, vrijwel onzichtbaar zijn. Bij het omkappen van sagopalmen worden ze af en toe in de kruinen aangetroffen (pers. med. M. v.d. Kerkhof).

Zover mij bekend is *Candoia carinata carinata* van Nieuw Guinea nog nooit tot voortplanting gebracht in gevangenschap. Dit in tegenstelling tot de veel grotere ondersoort *Candoia carinata paulsoni*, die reeds verschillende malen in gevangenschap is gekweekt (Fauci, 1981). Ook een ander type *Candoia carinata* van het eiland Guadalcanal is recentelijk tot voortplanting gebracht (pers. med. Lehman). Dit is een zeer plomp gebouwd type, dat qua bouw enigszins aan *Candoia aspera* doet denken.

Candoia carinata kent vanwege zijn verspreiding op

vele eilanden tussen Indonesië en Australië een grote geografische verscheidenheid. Zo heeft elk eilandtype van *Candoia carinata* wel zijn eigen karakteristieke kenmerken. Het zou echter te ver voeren om al deze typen ook tot verschillende ondersoorten te bestempelen. Wel kan *Candoia carinata* opgedeeld worden in twee te onderscheiden typen, welke morfologisch duidelijk van elkaar verschillen. Dit zijn het type met een lange staart en het type met een korte staart. Het type met lange staart is slanker gebouwd dan het type met korte staart en heeft een groter aantal subcaudalen, 43-60, terwijl bij het type met korte staart het aantal 35-52 bedraagt. Op basis van deze indeling kan men de *Candoia carinata* in dit artikel rangschikken onder het type met lange staart. *Candoia carinata paulsoni* en waarschijnlijk ook *Candoia carinata* van het eiland Guadalcanal rekenen we tot het type met korte staart.

Beide typen zouden vanwege het voorkomen van heterozygoten poly-morfologisch zijn (McDowell, 1979). Dit is waar als men de verschillende eilandtypen met elkaar vergelijkt. Toch lijkt het mij onwaarschijnlijk dat bijvoorbeeld een langstaartig type, dat is aangepast aan het leven in bomen, ook kortstaartige jongen kan produceren, die in feite speciaal zijn aangepast aan een terrestrische levenswijze. Wel is het zo dat beide typen sympatrisch kunnen voorkomen, bijvoorbeeld op Nieuw Guinea. Doch ik veronderstel eerder dat de morfologie van beide typen een adaptie is aan een bepaalde habitat. Zo valt aan te nemen dat boombewonende *Candoia carinata* zich in de loop van de evolutie heeft aangepast door het verkrijgen (of behouden) van een langgerekte lichaamsbouw. Dit zou immers veel efficiënter zijn voor hun arboreale levenswijze. Evenzo is het mogelijk dat terrestrisch levende *Candoia carinata* zich in omgekeerde vorm heeft aangepast.

AANSCHAF/TERRARIUM

Op 20 mei 1985 kocht ik een week tevoren geïmporteerd wijfje van *Candoia carinata carinata*. De aangegeven vangplaats was in de omgeving van Jajapura op Nieuw Guinea. Bij aankomst bedroeg haar gewicht 61 g. Ik plaatste de slang in een terrarium van 60x30x40 cm (lxbxh). Dit terrarium was ingericht met enkele takken en twee uitneembare ligplanken. Boven één van de ligplanken was een gloeilamp van 5 Watt gemonteerd. Direkt onder deze gloeilamp stond een omgekeerde bloempot. Op de bodem van het terrarium lag een stuk boomschors. Dit bood de slang de gelegenheid zich te verschuilen op plaatsen, waar verschillende temperaturen heersten. Een waterbakje op de bodem van het terrarium completeerde het geheel. De temperatuur in het terrarium liep uiteen van 22-36°C overdag tot 19-26°C 's nachts.

ZWANGERSCHAP/JONGEN

Een week na aankomst werd voor het eerst een klein muisje aangeboden. Dit werd echter niet geaksepteerd. Een week later bood ik nogmaals een muisje aan dat ik gedurende de hele nacht bij de slang liet zitten. Ook ditmaal zonder succes. 'Wellicht het verkeerde voedsel' dacht ik toen nog. Daar de slang 's morgens vaak boven op het bloempotje lag, dus vlak onder de lamp en zich 's middags in het bloempotje terug trok en bovendien niet de indruk gaf hongerig te zijn, begon ik te vermoeden dat ze wel eens zwanger zou kunnen zijn. Toen ik haar drie weken na aankomst nogmaals inspekteerde, bleek dit inderdaad waar te zijn. Er tekende zich vrij duidelijk halverwege haar lichaam een onregelmatig gevormde verdikking af. Vanaf deze tijd werd niet meer gepoogd haar te laten eten, maar werd haar zoveel mogelijk rust ge-

boden teneinde de natuurlijke gang van zaken niet al te zeer te laten verstoren.

Als de temperatuur boven het bloempotje boven de 34°C steeg, zocht ze tijdelijk verkoeling op in het waterbakje.

Op 18 oktober 1985 werden er vier jongen geboren. Toen ik ze 's morgens aantrof waren ze alle vier reeds verveld.

De jongen werden direkt overgebracht in twee koelkastdoosjes, die waren ingericht met een stukje kurkschors en een klein waterbakje. De bodem was bedekt met keukenpapier, dat ten behoeve van de luchtvochtigheid vochtig was gemaakt. Het gewicht van de jonge slangetjes was 3,128 - 3,148 g.

Bij verstoring probeerden de jongen niet van zich af te bijten of weg te vluchten, een gedrag wat de meeste pasgeboren slangen vertonen, maar verstijfden. Zelfs bij het oppakken hielden ze zich volkomen stijf. Dit gedrag komt overeen met hun uiterlijk en lijkt duidelijk geënt te zijn op het imiteren van een twiggje. Dit geval van mimikrie is ook bekend van jonge *Candoia carinata paulsoni* (Fauci, 1981).

De moeilijkheid was nu om het juiste voedsel voor de jonge *Candoia*'s te verkrijgen. In de natuur leeft *Candoia carinata carinata* voornamelijk van hagedissen, vooral *Hemidactylus frenatus* (pers, med. M. v.d. Kerkhof). Toen de jongen twee weken oud waren, werden allereerst ééndagsmuisjes geprobeerd. Deze werden niet geaksepteerd. Vervolgens werden krekels, mestwormpjes, meelwormen en stukjes ééndagskuiken aangeboden, doch zonder resultaat. Hierop werd besloten de slangetjes te dwangvoeren met stukjes ééndagsmuis. Dit lukte boven verwachting zeer goed.

Drie jongen werden verkocht, nadat ze twee maanden oud waren. Op dat moment aten ze niet zelfstandig. Het jong dat ik voorlopig zelf behield, begon zelfstandig nestmuisjes te eten toen het negen weken

oud was.

Het volwassen wijfje is bij mij nimmer zelfstandig gaan eten. Volgens ervaring van een andere slangenhouder komt het wel vaker voor dat *Candoia carinata carinata* de eerste tijd in gevangenschap voedsel weigert. In de meeste gevallen is een half jaar van behoedzaam dwangvoederen voldoende om *Candoia carinata carinata* aan het eten te krijgen (pers. med. B. v.d. Heijden).

LITERATUUR

- Fauci, Joseph, 1981. Breeding and rearing of captive Solomon island ground boas, *Candoia carinata paulsoni*. Herpetol. Rev., Vol. 12 (2): 60-61.
- Johnson, C.R., 1975. Thermoregulation in the Papuan-New Guinean boid and colubrid snakes, *Candoia carinata*, *Candoia aspera* and *Boiga irregularis*. Zool. J. Linn. Soc. (London), 1975, 56: 283-290.
- McDowell, Samuel B., 1979. A Catalogue of the Snakes of New Guinea and the Solomons, with Special Reference to Those in the Bernice P. Bishop Museum, Part III: *Boinae* and *Acrochordoidea* (*Reptilia*, *Serpentes*). J. Herpetol. Vol. 13 (1): 1-92.
- Murphy, James B., David G. Barker & Bern W. Tryon, 1978. Miscellaneous Notes on the Reproductive Biology of Reptiles, 2: Eleven Species of the Family *Boidae*, Genera *Candoia*, *Corallus*, *Epicrates* and *Python*. J. Herpetol., Vol. 12 (3): 385-390.
- Stickel, William H. & Lucille F. Stickel, 1946. Sexual Dimorphism in the Pelvic Spurs of *Enygrus*. Copeia, 1946 (1): 10-12.